

MICHAŁ BOKSA
Archiwum PAN w Poznaniu

SPUŚCIZNY BAŁKANISTÓW POZNAŃSKICH JANA LEŚNEGO I WINCENEGO SWOBODY W ZBIORACH ARCHIWUM PAN W POZNANIU

Archiwum Polskiej Akademii Nauk (APAN) powołano do życia 01.12.1953 r. uchwałą Sekretariatu Naukowego PAN. Na jego siedzibę przeznaczono dawny budynek Warszawskiego Towarzystwa Naukowego - tzw. Pałac Staszica przy ulicy Nowy Świat 72 w Warszawie. Poznański Oddział APAN powstał 01.05.1956. W latach 1956-57 mieścił się w Bibliotece PTPN przy ul. Mielżyńskiego 27/29 w Poznaniu. Od 1958 r. siedzibę przeniesiono do Pałacu Działyńskich na Starym Rynku w Poznaniu. Od 1974 do dnia dzisiejszego poznański oddział Archiwum PAN ma swą siedzibę ponownie w budynku PTPN w Poznaniu.

Pierwszym kierownikiem Oddziału APAN w Poznaniu był dr Kazimierz Ślaski. W latach 1964-72 kierownikiem był dr Jan Szajbel. Od 1972 r. do dnia dzisiejszego kierowniczką jest dr Anna Marciniak.

Obecny zasób Oddziału APAN w Poznaniu liczy ok. 350 mb akt. Na zasób składa się ze 150 zespołów podzielonych na dwa działy. Dział II liczący 15 zespołów to akta wytworzone przez Oddział PAN w Poznaniu oraz placówki naukowe PAN. Dział III to spuścizny po uczonych poznańskich i wielkopolskich w liczbie 135. Oprócz materiałów archiwalnych Oddział APAN w Poznaniu posiada też księgozbiór podręczny w liczbie ok. 4 tys. woluminów oraz archiwum prasowe liczące ok. 4,5 mb. wycinków prasowych ułożonych w ok. 300 teczkach. Ze zbiorów archiwalnych korzystają przeważnie pracownicy naukowcy i studenci.

Główne zadania Oddziału APAN w Poznaniu to ochrona, gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów archiwalnych. Ponadto do jego zadań należy też nadzór archiwalny nad placówkami PAN. Od 1968 r. poznański oddział APAN organizuje wystawy i pokazy archiwalne. Pracownicy Archiwum uczestniczą też w zebraniach, sesjach i konferencjach naukowych. Ponadto publikują artykuły traktujące przeważnie o zbiorach Oddziału APAN w Poznaniu oraz biogramy uczonych. Od października 2003 r. Oddział APAN w Poznaniu posiada własną stronę internetową - www.man.poznan.pl/archpan

W zbiorach poznańskiego oddziału APAN znajdują się m. in. materiały archiwalne (spuścizny) dwóch wybitnych badaczy dziejów Bałkan - profesora Jana Leśnego (1947-1994) i doktora habilitowanego Wincentego Swobody (1934-2000). Łączyły ich nie tylko wspólne zainteresowania

naukowe, ale także wspólne miejsce pracy - Pracownia Słownika Starożytności Słowiańskich w Poznaniu, działająca w ramach Zakładu Słowianoznawstwa PAN.

Jan Alojzy Leśny urodził się 24 maja 1947 r. w Wyrobkach koło Mogilna. Był absolwentem Liceum Ogólnokształcącego w Trzemesznie, które ukończył w 1965 r. W latach 1966-71 studiował historię na UAM w Poznaniu. Studia te zakończył w 1971 r. obroną pracy magisterskiej pt. *Państwo Wiślan*, napisanej pod kierunkiem prof. Gerarda Labudy. Równolegle w latach 1969-72 studiował na UAM archeologię. Studia te zakończył w 1972 r. obroną drugiej pracy magisterskiej pt. *Osadnictwo wczesnośredniowieczne ziemi pałuckiej*, napisanej pod kierunkiem prof. Jana Żaka. Jesienią 1971 r. odbył staż w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu. W 1972 r. pracował w Muzeum Początków Państwa Polskiego na Lednicy. W 1973 r. podjął pracę w Pracowni Słownika Starożytności Słowiańskich w Poznaniu. Pracował tam aż do śmierci. W placówce tej przeszedł wszystkie szczeble kariery zawodowej. Jego pierwsze publikacje naukowe dotyczyły Ostrowa Lednickiego lub były tematycznie związane z pracami magisterskimi: *W sprawie kultu pogańskiego na Ostrowie Lednickim we wczesnym średniowieczu*. „*Slavia Antiqua*” 21: 1974; *Początki, rozwój i upadek kasztelanii na Ostrowie Lednickim*. „*Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza*” 12: 1976 z. 1; *Ze studiów nad osadnictwem i dziejami ziemi pałuckiej we wczesnym średniowieczu*. „*Slavia Antiqua*” 22: 1975; *Uwagi o podstawach chronologicznych misy chrześcijańskiej z Wiślicy*. „*Slavia Antiqua*” 23: 1976. W 1978 r. obronił pracę doktorską pt. *Archaiczne formy obrony pogranicz plemiennych i państwowych u Słowian Zachodnich w VII-XIII wieku*, napisaną pod kierunkiem prof. Antoniego Gąsiorowskiego. Po doktoryzacji awansowany został w Pracowni Słownika Starożytności Słowiańskich na adiunkta. Pod koniec lat 70-tych zajmował się też tematyką najdawniejszych dziejów ziemi gostyńskiej. Opracował rozdział *Najdawniejsza przeszłość ziemi gostyńskiej do połowy XV wieku*. [W:] *Dzieje ziemi gostyńskiej*. Pod red. S. Sierpowskiego. Poznań 1979.

Jako etatowy pracownik Pracowni Słownika Starożytności Słowiańskich Jan Leśny najwięcej uwagi musiał poświęcić opracowywaniu haseł do tegoż słownika. W okresie gdy podjął tam pracę kontynuowano opracowywanie haseł na literę S. W sumie w tomach V-VIII (wyd. 1975-1994) opublikował ponad 180 haseł, głównie o tematyce bałkańskiej. Prace nad tymi hasłami zapoczątkowały najważniejszy nurt zainteresowań badawczych Jana Leśnego, którym były dzieje wczesnośredniowiecznych narodów bałkańskich, a w szczególności Serbów. W drugiej połowie lat 70-tych i na początku lat 80-tych opracowywał hasła dotyczące protoplastów serbskiej dynastii Nemaniczków. Wtedy to zainteresował się

problematyką kształtowania się państwowości serbskiej, co zaowocowało licznymi publikacjami o tej tematyce: *Państwo Samuela a jego zachodni sąsiedzi*. „Balcanica Posnaniensia” 2: 1985; *Stefan Zawida, syn Urosza I - ojcem Stefana Nemanji*. „Roczniki Historyczne” 54: 1988. Najważniejszą pracą o tej tematyce są *Studia nad początkami serbskiej monarchii Nemaniczów (połowa XI - koniec XII w.)*. Wrocław 1989. Jest to pozycja ceniona nie tylko w Polsce, ale i w samej Serbii, gdyż do momentu jej wydania proces kształtowania się państwa Nemaniczów nie doczekał się w zasadzie wyczerpującego opracowania.

Dzięki swoim zdolnościom lingwistycznym Jan Leśny przybliżył polskim czytelnikom jedno z najważniejszych źródeł do dziejów średniowiecznej Serbii - *Historię Królestwa Słowian, czyli Latopis Popa Duklanina*. Warszawa 1988, które nie tylko przetłumaczył, ale też opracował i opatrzył rozbudowanym wstępem liczącym ponad 50 stron. Badając dzieje średniowiecznej Serbii Jan Leśny skierował też swą uwagę na problematykę bitwy na Kosowym Polu w 1389 r. Rozpoczął prace nad monografią tejże bitwy, lecz przedwczesna śmierć uniemożliwiła jej ukończenie. W spuściźnie uczonego zachowały się na szczęście obszerne materiały warsztatowe do tej pracy.

Z biegiem lat rozszerzał swoje zainteresowania bałkańskie również na dzieje narodów niesłowiańskich, a w szczególności Albańczyków. Wraz z Jerzym Hauzińskim opracował *Historię Albanii*. Wrocław 1992. Jego autorstwa jest część obejmująca dzieje Albanii w starożytności, średniowieczu oraz XIX i XX wieku. Jest to najlepsza jak dotychczas polska monografia historii tego kraju.

W dorobku Jana Leśnego znalazły się też opracowania badające związki między Bałkanami a Polską. Najważniejszym z nich jest artykuł pt. *Studenci z krajów bałkańskich na Uniwersytecie Krakowskim w latach 1413-1579*. „Balcanica Posnaniensia” 4: 1989.

Ważnym nurtem zainteresowań Jana Leśnego była problematyka religijna. Szczególne miejsce zajmują tu publikacje dotyczące braci sołuńskich - świętych Konstantyna (Cyryla) i Metodego. Najważniejszą z nich jest praca habilitacyjna pt. *Konstantyn i Metody apostołowie Słowian. Dzieło i jego losy*. Poznań 1987. Praca ta zawiera biografię świętych oraz zarys dziejów misji cyrylometodiańskiej. Choć nie była ona pisana jako rozprawa habilitacyjna, to za taką ją uznano. Przewód habilitacyjny na jej podstawie zakończony został w grudniu 1988 r. nadaniem autorowi przez Radę Naukową Instytutu Historii UAM stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych. Następnym tego był awans w Pracowni Słownika Starożytności Słowiańskich na stanowisko docenta w 1989 r.

Z czasem rozszerzył swe zainteresowania tematyką religijną wczesnośredniowiecznej Słowiańszczyzny na osobę św. Wojciecha:

Średniowieczny kult świętego Wojciecha w kręgu dalmatyńsko-chorwackim i drogi jego przenikania. [W:] *Święty Wojciech w tradycji i kulturze europejskiej.* Pod red. K. Śmigła. Gniezno 1992; *Czescy Sławnikowicze, św. Wojciech i Pałuki.* „Żnińskie Zeszyty Historyczne” 1993 z. 9.

Problematyką religijną krajów bałkańskich Jan Leśny zajmował się w ostatnich latach swego życia, kiedy to zaangażował się w prace nad *Atlasem historii społeczno-religijnej Europy środkowo-wschodniej*, prowadzone od końca lat 80-tych przez Instytut Geografii Historycznej Kościoła w Polsce przy KUL, pod kierownictwem prof. Jerzego Kłoczowskiego. Na potrzeby tego wydawnictwa opracował konspekt do 1 tomu oraz zagadnienia dotyczące historii religijnej w średniowiecznej Serbii i innych ziem byłej Jugosławii. W spuściźnie po uczonym zachowało się wiele bardzo wartościowych map i opracowań do tego *Atlasu*.

Opublikował też szereg drobnych przyczynków do dziejów chrześcijaństwa na Bałkanach w średniowieczu, m. in. *Papież Sykstus V (1585-1590) Słowianinem z Dalmacji?* „Żnińskie Zeszyty Historyczne” 1992 z. 2, *Franco - episcopus Bellegradensis.* „Roczniki Historyczne” 59: 1993.

Jako absolwent Liceum Ogólnokształcącego w Trzemesznie zajmował się również dziejami tejże szkoły, pisząc wraz ze Zbigniewem Widelickim jej monografię pt. *Collegium Tremesnense 1766-1986.* Poznań 1987 oraz redagując pracę pt. *Alma Mater Tremesnensis (1776-1996).* Poznań 1996. W jego dorobku naukowym znalazły się też biogramy historyków wielkopolskich Stanisława Kozierowskiego i Józefa Widajewicza, opublikowane w pracy pt. *Wybitni historycy wielkopolscy.* Pod red. Jerzego Strzelczyka. Poznań 1989.

Pod koniec życia zaangażował się do prac nad wydawnictwem pt. *Wczesna Słowiańszczyzna. Przewodnik po dziejach i literaturze przedmiotu.*

W dorobku Jana Leśnego znalazło się też ponad 70 recenzji. Spośród nich większość to recenzje publikacji jugosłowiańskich i bułgarskich.

W latach akademickich 1991/92 - 1993/94 pracował jako profesor kontraktowy Katedry Filologii Słowiańskiej na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej UAM w Poznaniu. Dla studentów filologii bułgarskiej i filologii serbsko-chorwackiej wykładał: dzieje prawosławia, historię Słowian, historię literatury serbskiej i chorwackiej oraz historię Serbii, Chorwacji i innych krajów południowosłowiańskich.

Ponadto aktywnie uczestniczył w pracach Komisji Bałkanistycznej przy Oddziale PAN w Poznaniu, w której był wiceprzewodniczącym w latach 1987-89 i 1993-94.

Odbył liczne zagraniczne podróże naukowe. W latach 1976-1987 kilkakrotnie wyjeżdżał do Jugosławii. W 1989 r. wyjechał na kilkumiesięczne stypendium do Rzymu.

Współpracował z zagranicznymi wydawnictwami: *Enzyklopädie zur Frühgeschichte Europas* [Berlin] i *Medieval East-Central Europe Encyclopaedia* [Budapeszt]. Działal też aktywnie w NSZZ „Solidarność” przy Oddziale PAN w Poznaniu.

W 1993 r. uruchomiono procedurę związaną z przygotowaniem wniosku o nadanie mu tytułu naukowego profesora nauk humanistycznych. Wniosek taki sformułowała 16.05.1994 r. Rada Naukowa Instytutu Sławistyki PAN w Warszawie. Nie dane mu było jednak doczekać prezydenckiej nominacji profesorskiej. Wiosną 1994 r. ciężko zachorował. 3-miesięczny pobyt w szpitalu zakończył się śmiercią dnia 14.07.1994 r.

Materiały Jana Leśnego zostały przekazane do Archiwum PAN w darze przez żonę, Annę Leśną dnia 02.07.1998 r. Spuścizna ta otrzymała sygnaturę P. III - 118. Została już opracowana i sporządzono do niej inwentarz. Jej rozmiary wynoszą po uporządkowaniu ok. 3,00 mb., w tym 1,30 mb w formie kartotek. Spuścizna podzielona została na 6 grup zasadniczych: I. Materiały twórczości naukowej, II. Materiały działalności, III. Materiały biograficzne, IV. Korespondencja, V. Materiały osób obcych, VI. Załączniki.

Grupa I, która jest największa, zawiera materiały twórczości naukowej z lat 1971-1994. Składa się z 6 podgrup: A. Prace naukowe, B. Publikacje źródłowe, C. Wykłady, D. Recenzje, E. Tłumaczenia, F. Materiały warsztatowe.

Podgrupa A (prace naukowe), ze względu na swą obszerność została dodatkowo podzielona na mniejsze podgrupy: a. Monografie, b. Artykuły, c. Hasła do słowników. W podgrupie monografii znalazły się obie prace magisterskie, praca doktorska, praca habilitacyjna oraz *Studia nad początkami serbskiej monarchii Nemaniczów* i *Historia Albanii*. Wśród artykułów przeważają publikacje dotyczące Ostrowa Lednickiego, św. Cyryla i Metodego oraz średniowiecznej Serbii. W podgrupie haseł do słowników dominują hasła do *Słownika Starożytności Słowiańskich*.

Jedyną publikacją źródłową w spuściznie Jana Leśnego jest *Historia Królestwa Słowian czyli Latopis Popa Duklanina*.

W podgrupie C (wykłady) znalazły się wykłady dla studentów filologii bułgarskiej i serbsko-chorwackiej z lat ok. 1992-94. Są to wykłady do dziejów prawosławia, historii literatury serbskiej i chorwackiej, historii Serbii, Chorwacji i innych krajów południowosłowiańskich oraz do historii Słowian.

W podgrupie D (recenzje) umieszczono teksty recenzji z lat 1976-1994 oraz materiały warsztatowe do dwóch recenzji.

Podgrupa E (tłumaczenia) to zaledwie jedna jednostka z tłumaczeniem spisu treści dysertacji doktorskiej Edity Turk Santiago.

W podgrupie F (materiały warsztatowe) objętościowo wyróżniają się bardzo obszerne indeksy kartkowe (osobowe i geograficzne) do *Studiów nad początkami serbskiej monarchii Nemaniczów* i *Historii Albanii* oraz liczne bibliografie do *Studiów nad początkami serbskiej monarchii Nemaniczów* czy *Atlasu historii społeczno-religijnej Europy środkowo-wschodniej*. Wśród materiałów warsztatowych przeważają wypisy z literatury i źródeł oraz bibliografie.

Grupa II zawiera materiały działalności twórcy spuścizny z lat 1971-1994. Została podzielona na 4 podgrupy: A. Materiały działalności organizacyjno-naukowej, B. Materiały działalności dydaktycznej, C. Materiały działalności redakcyjno-wydawniczej, D. Materiały działalności zawodowej. Materiały działalności organizacyjno-naukowej dotyczą konferencji naukowych. Trzon materiałów działalności dydaktycznej stanowi korespondencja z władzami UAM w Poznaniu oraz materiały po studentach. Wśród materiałów działalności redakcyjno-wydawniczej przeważają projekty wydawnictw i korespondencja dotycząca edycji. Materiały działalności zawodowej to dokumentacja fotograficzna z okresu pracy w Muzeum Początków Państwa Polskiego na Lednicy.

Grupa III zawiera materiały biograficzne z lat 1967-1994. Wśród tych materiałów najwięcej jest adresów korespondentów twórcy spuścizny. Ponadto są tam materiały z okresu studiów uniwersyteckich oraz spis książek z domowej biblioteki Jana Leśnego.

Grupa IV zawiera korespondencję wychodzącą i wpływającą z lat 1975-1995. Wśród korespondentów przeważają osoby i instytucje z byłych krajów socjalistycznych, szczególnie z Jugosławii.

Grupa V zawiera materiały osób obcych z lat 1973-1993. Duża część tych materiałów to hasła innych autorów do *Słownika Starożytności Słowiańskich*. W grupie tej znalazły się też referaty na III Sympozjum Bałkany - Polska z 1985 r. oraz korespondencja osób obcych.

W grupie VI obejmującej załączniki szczególnie ciekawa jest kolekcja map drukowanych w latach ok. 1910-1989.

Wincenty Swoboda urodził się 6 października 1934 r. w Tarnowskich Górach. Był absolwentem liceum w Tarnowskich Górach, które ukończył w 1952 r. W latach 1952-56 studiował historię na Uniwersytecie Poznańskim. W 1956 r. obronił pracę magisterską o roli Litwy w walce Rusi z Tatarami do 1380 r., napisaną pod kierunkiem Henryka Łowmiańskiego. W 1957 r. rozpoczął pracę w Pracowni Słownika Starożytności Słowiańskich. Przez kilkadziesiąt lat opublikował w tomach I-VIII tegoż słownika ponad 650 haseł, przeważnie o tematyce bałkańskiej.

W 1963 r. obronił pracę doktorską pt. *Zorganizowane ruchy religijno-społeczne w Polsce w XIII i XIV wieku na tle krajów ościennych*, napisaną pod kierunkiem Gerarda Labudy. W latach 60-tych i 70-tych napisał szereg artykułów poruszających problematykę początków państwowości Słowian na Bałkanach, w szczególności Bułgarów: *Powstanie państwa bułgarskiego w dolnej Mezji. Słowianie - federaci czy trybutariusze Protobułgarów?* „*Slavia Occidentalis*” 22: 1962; *Czy miasta Mesembria i Płowdiw należały do pierwszego państwa bułgarskiego?* (referat na II Kongres Bałkanistyczny w Atenach w maju 1970 r.); *O charakterze państwa bułgarskiego do połowy IX wieku w świetle jego stosunków z sąsiednimi plemionami słowiańskimi.* „*Slavia Antiqua*” 18: 1971. W tym samym okresie zajmował się też problematyką wczesnośredniowiecznego Kościoła bułgarskiego: *L'origine de l'organisation de l'église en Bulgarie et ses rapports avec le patriarcat de Constantinople.* „*Byzantinobulgarica*” 2: 1966. W latach 70-tych Wincenty Swoboda powrócił do tematu herezji na ziemiach obecnej Polski, pisząc obszerny artykuł pt. *Waldensi na Pomorzu i w Nowej Marchii w świetle protokołów szczecińskiej inkwizycji z lat 1392-1394.* „*Materiały Zachodniopomorskie*” 19: 1976. Kolejnym nurtem zainteresowań naukowych Wincentego Swobody była problematyka tzw. obrządku słowiańskiego: *Quelques mots sur la liturgie slave en Pologne et évêché bulgare a Cracovie.* [W:] *Byzance et les Slaves. Études de Civilisation.* Paris 1979. W latach 70-tych Wincenty Swoboda zajmował się też zagadnieniem kontaktów Słowian z ludami tureckimi we wczesnym średniowieczu: *Wprowadzenie do syntezy stosunków Słowian z ludami tureckimi we wczesnym średniowieczu.* [W:] *Z polskich studiów slawistycznych. Seria 5. Prace na VIII Międzynarodowy Kongres Sławistów w Zagrzebiu 1978.* Tom 2. Warszawa 1978; *Słowianie a ludy tureckie we wczesnym średniowieczu.* „*Sprawozdania PTPN*” 94: 1978.

Pod koniec lat 70-tych zainteresował się problematyką osadnictwa słowiańskiego we Włoszech, co zaowocowało publikacją pt. *Skąd się wzięli Słowianie w dzisiejszych Włoszech we wczesnym średniowieczu?* „*Slavia Antiqua*” 26: 1979.

W latach 80-tych Wincenty Swoboda opublikował szereg artykułów, w których analizował przekazy Jana Długosza o średniowiecznej Bułgarii, Bizancjum i Turcji: *Glosy tureckie do rozbioru krytycznego „Annalium” Długosza.* „*Studia Źródłoznawcze*” 27: 1983; *Bizancjum w przekazach Annales Jana Długosza.* „*Balcanica Posnaniensia*” 4: 1989.

Ważnym kierunkiem badań Wincentego Swobody była problematyka podboju Bałkan przez Turcję i walki narodów bałkańskich z tym podbojem: *Główne problemy walki narodów słowiańskich Półwyspu Bałkańskiego z podbojem i panowaniem tureckim w XV i XVI w.*

„Sprawozdania PTPN” 91: 1975; *Znowu o Warnie*. „Roczniki Historyczne” 49: 1985; *Warna 1444*. Kraków 1994; *Znaczenie i skutki bitwy warnieńskiej*. „Balcanica Posnaniensia” 8: 1997.

Zainteresowanie tematyką podbojów tureckich na Bałkanach skłoniło Wincentego Swobodę do zajęcia się osobą XV-wiecznego gospodarza rumuńskiego Vlada Tepesa (Palownika) zwanego też Drakulą. W spuściźnie po uczonym zachowało się sporo materiałów warsztatowych do planowanej większej pracy o Vladzie Palowniku oraz niepublikowany tekst pt. *Folklor rumuński o Vladzie Tepesu*.

Znaczącym nurtem badań naukowych Wincentego Swobody były kontakty polsko-bułgarskie na przestrzeni wieków: *Bolgarskaja knjaginja v Pol'se XIII v.* „Bulgarian Historical Review”, *Nabljudenija nad načalom polsko-bolgarskich otnošení* (referat z sesji Komisji Polsko-Bułgarskiej 15-16 maja 1980 r.), *Bułgaria i Bułgarzy w oczach Polaków XII-XVII w.* „Balcanica Posnaniensia” 2: 1985.

Wincenty Swoboda opracował też ponad 180 haseł do słownika *Wczesna Słowiańszczyzna. Przewodnik po dziejach i literaturze przedmiotu*, kilkadziesiąt haseł do *Enzyklopädie zur Frühgeschichte Europas* oraz szereg drobnych haseł i duży artykuł przeglądowy pt. „Piśmiennictwo i literatura u Słowian” do *Małego słownika kultury dawnych Słowian*. Od 1976 r. Wincenty Swoboda kierował pracami nad publikacją greckiej serii *Testimoniów najdawniejszych dziejów Słowian*. W 1996 r. uzyskał habilitację na podstawie zbioru studiów: *Słowiańszczyzna i Polska w VII-XVI wieku. Wybrane zagadnienia z oddziaływań etnicznych i ideologicznych*. Nieuleczalna choroba przerwała dalszy rozwój jego kariery naukowej. Wincenty Swoboda zmarł w 2000 r.

Materiały Wincentego Swobody zostały przekazane do Archiwum PAN w darze przez żonę Annę Swobodę dnia 27.05.2002 r. Spuścizna ta otrzymała sygnaturę P. III - 131. Jej rozmiary wynoszą ok. 1 mb. Prace nad jej opracowaniem dobiegają końca. Obecnie podzielona jest ona na 4 grupy zasadnicze: I. Materiały twórczości naukowej, II. Materiały działalności, III. Materiały biograficzne i IV. Korespondencja.

Grupa I (materiały twórczości naukowej) jest największa. Składa się z podgrup: prace naukowe, recenzje, wykłady, materiały warsztatowe. Wśród prac naukowych są fragmenty pracy magisterskiej oraz wszystkie ważniejsze monografie i artykuły opublikowane przez Wincentego Swobody. Pod względem objętościowym wśród materiałów twórczości naukowej wyróżniają się hasła do *Słownika Starożytności Słowiańskich*, *Małego słownika kultury dawnych Słowian*, słownika pt. *Wczesna Słowiańszczyzna. Przewodnik po dziejach i literaturze przedmiotu* oraz *Enzyklopädie zur Frühgeschichte Europas*. Recenzje prac drukowanych pochodzą z lat ok. 1959-95. Wykłady z dziejów kościoła katolickiego

pochodzą z lat 1983-84. Wśród materiałów warsztatowych przeważają wypisy z literatury i źródeł oraz bibliografie do prac naukowych i haseł słownikowych. Wśród materiałów warsztatowych jest też duża ilość zakładek z czytelni bibliotek poznańskich. Do najciekawszych należą materiały warsztatowe dotyczące kontaktów Słowian z ludami tureckimi, etnogenezy Bułgarów i Rumunów, dziejów cerkwi bułgarskiej, bitwy warneńskiej czy Vlada Palownika.

Grupa II (materiały działalności) zawiera wykazy haseł do słowników, korespondencję wydawniczą, projekt wydawnictwa *Wczesna Słowiańszczyzna*, poprawki edytorskie do *Enzyklopädie zur Frühgeschichte Europas*, uwagi i opinie do prac i haseł słownikowych.

W grupie III (materiały biograficzne) znajdują się materiały warsztatowe ze studiów historycznych na Uniwersytecie Poznańskim, bibliografie prac własnych, życiorysy i fragment osobistego notatnika.

Grupa IV (korespondencja) jest najmniejsza i zawiera tylko korespondencję wpływającą z lat 1999-2000.

Materiały archiwalne Jana Leśnego i Wincentego Swobody mogą być wielką skarbnicą wiedzy dla historyków i slawistów, szczególnie zaś bałkanistów. Są prawdopodobnie zaczątkiem większej kolekcji spuścizn po badaczach dawnej Słowiańszczyzny. Poznań jest bowiem jednym z ważniejszych ośrodków slawistyki nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie.